

PRZYGŁAD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN
WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VI

Warszawa, wtorek 11 sierpnia 1931 r.

Nr. 182

ADRES REDAKCJI: Plac Marsz. Piłsudskiego 9, tel. M. S. Z., wewn. Nr. 53

TREŚĆ: Sprawy polskie: Polska a Niemcy Sytuacja polityczna w Polsce. — Polska a ZSRR. Mocarstwa a ZSRR. Zagadnienia ogólne: Sytuacja polityczna w Niemczech. Włochy a Niemcy. — Austrija a Niemcy. — Francja a Anglja. — Sprawa rozbrojenia. — Sytuacja polityczna i gospodarcza na Litwie. Litwa a Niemcy

SPRAWY POLSKIE

POLSKA A NIEMCY. SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

Kölnische Ztg. 10.VIII, w obsz. artykule pisze o zmianie nastrojów na polskim Śląsku, która miała nastąpić także w innych ziemiach, odebranych Prusom z powodu tego, iż ludność odwracać się zaczyna od nowego państwa polskiego. Autor dowodzi, że mieszkańcy ziem zachodnich przekonali się, iż przy swojej wysokiej kulturze i wielkiej wartości państwowotwórczej grają podrzędną rolę i coraz silniej przekonują się, iż należy się bronić.

Dziennik zaznacza, że ukazało się pismo „Trybuna Śląska”, które jest zbliżone do partji Korfantego i gwałtownie występuje przeciwko „sanacji”, która ma być czemś obcem dla Śląska. Pismo to propaguje odrębność byłego zaboru pruskiego i dąży do odseparowania tych ziem od reszty Polski.

Neue Zürcher Ztg. 7.VIII, w art. wst. („Von polnischer Seite”) p. n. „O niemiecko-polskie porozumienie” omawia przebieg stosunków między obu krajami oraz podnosi wpływ polskich powstań na sprawy europejskie od 100 lat. Autor wskazuje, że rzadkie są głosy w Polsce za porozumieniem z Niemcami. Droga do porozumienia byłoby usunięcie najpierw na drugi plan spraw politycznych, a stworzenie odpowiedniej atmosfery psychologicznej przez współpracę intelektualną i kulturalną. Każdy dobry Europejczyk powinien uważać za swój oobowiązek dopomożenie do tego celu, co w ramach Ligi Nar. jest zupełnie osiągalne.

Deutsche Ztg. 13.VI, (San-Paulo) zamieścił obszerny artykuł W. H. Meseritzka, wskazujący na konieczność zbudowania przez Niemcy na granicy polskiej linii równoległej do kolei polskiej Śląsk — Gdynia; w przeciwnym bowiem razie ruch między Euro-

pą południowo-wschodnią i Bałtykiem przeniesie się na magistralę polską.

POLSKA A ZSRR. MOCARSTWA A Z. S. R. R.

Vossische Ztg. 9.VIII, w koresp. z Moskwy pisze, że prasa sowiecka krytycznie odniosła się do sprawozdań o stanie rozbrojenia, jakie Polska i Francja przesłała Lidze Narodów. „Izwiestja” z dn. 2 sierpnia podnoszą, że szczególnie rząd polski nie ma słuszności, twierdząc, iż Sowiety nie podały żadnych cyfr o stanie swego rozbrojenia. Rząd polski — zdaniem dziennika sowieckiego — wie, iż nie jest to prawda.

W związku z tem Litwinów miał przesłać posłowi Patkowi notę, proponującą rządowi polskiemu wzajemną wymianę informacji o stanie uzbrojenia.

Vossische Ztg. 9.VIII, w koresp. z Paryża p. n. „Der Weg nach Moskau” omawia stosunki rosyjsko-francuskie i podkreśla, że nawiązanie rokowań z Sowiekami zostało zainicjowane w ostatnich tygodniach przez oficjalne sfery gospodarcze francuskie. Wojna gospodarcza z Sowiekami dała Francji wyniki ujemne, wobec tego dekret październikowy, wzbraniający dowozu towarów sowieckich, został cofnięty i Francuzi zaczęli szukać drogi do ułożenia modus vivendi z Rosją. Najbardziej ruchliwym pod tym względem jest wiceminister François-Poncet, który jest zwolennikiem teorii, wyznawanej głównie w Niemczech, że do Rosji należy się ustosunkować rzeczowo bez względu na jej formę rządu.

Niewątpliwie zbliżeniu francusko - rosyjskiemu stoją na przeszkodzie owe 11 miliardów franków w złocie, które swego czasu carska Rosja wzięła od Francji. Obecnie więc zgodzono się, aby tę sprawę odłożyć, a szukać porozumienia w innych dziedzinach. Rokowania o pakt nieagresji mają mieć na celu jedy-

nie skonkretyzowanie paktu Kelloga, ale nie można wiedzieć, co się za tem wogóle kryje, gdyż jest rzeczą zdumiewającą, iż dla sformułowania tak prostej rzeczy potrzeba tyle czasu. Tak Moskwa jak i Warszawa stanowczo zaprzeczyły, by zostały już nawiązane równoległe rokowania polsko-sowieckie o pakt nieagresji. W rzeczywistości miały miejsce nieobowiązujące dy-

plomatyczne rozmowy. Bardziej prawdopodobna jest wersja, kursująca w Paryżu, iż Polska podejmie rokowania wówczas, gdy zasadnicze sprawy między Rosją a Francją zostaną wyjaśnione. Już choćby z tego powodu rokowania francusko-rosyjskie mają także duży interes dla Niemiec.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

SYTUACJA POLITYCZNA W NIEMCZECH. WŁOCHY A NIEMCY.

Der Tag 11.VIII, pisze z powodu wyników plebiscytu w Prusach, że rząd pruski nie może sądzić, iż owe 16 milionów głosów, które nie wzięły udziału w głosowaniu, opowiedziały się za nim. W tej liczbie znajdują się miliony głosów komunistycznych, gdyż komuniści przeważnie nie zastosowali się do poleceń swojej partji, oraz 5 milionów głosów, które zwykle nie biorą udziału. Rząd pruski zatem, tak jak poprzednio, jest rządem mniejszości, bez oparcia w masach i to plebiscyt ponownie okazał.

Vorwärts 9.VIII, w art. wst. wysuwa szereg oskarżeń przeciwko partji komunistycznej, która zdradziła klasę robotniczą, sprzymierzając się z nacjonalistami dla przeprowadzenia plebiscytu przeciwko rządowi i parlamentowi pruskiemu. Dziennik podnosi, że rząd pruski pod wodzą Brauna i Severinga jest ostoją demokracji i najsilniejszą twierdzą w Niemczech w walce klasy robotniczej z reakcją.

Udział komunistów w plebiscycie stanowi początek procesu ich upadku, gdyż obecnie walka z komunizmem będzie oznaczała wzmocnienie frontu robotniczego przeciwko reakcji.

Izwiestja 6.VIII, omawiając sytuację polityczną w Niemczech, twierdzą, że nie jest zjawiskiem przypadkowym omówienie programu samopomocy narodowej przez konferencję, w której wzięli udział członkowie rządu Brueninga i ministrowie socjalistycznego rządu pruskiego. Program ten ma polegać na rozpoczęciu szerokiej ofensywy ekonomicznej na klasę robotniczą, czego dowodzą głosy niemieckiej prasy burżuazyjnej, która otwarcie zaznacza, że należy obniżyć stopę życiową rzesz pracujących. Takie właśnie są perspektywy odkrywające się przed klasą robotniczą w Niemczech.

Le Temps 10.VIII, omawiając wizytę niemieckich ministrów w Rzymie, podkreśla oświadczenie, prasy faszystowskiej, iż przyjacielskie stosunki włosko - niemieckie są możliwe jedynie o tyle, o ile się ułożą w sensie najszerzej zrozumianej współpracy europejskiej. Niektóre dzienniki faszystowskie wzmiankują, że ministrowie włoscy i niemieccy skorzystaliby z okazji ażeby omówić bliżej sprawę rozbrojenia i dodają, że Włochy i Niemcy mają właśnie w tej kwestji niektóre wspólne cele. Nie należy jednak przypisywać rozmowom włosko-niemieckim znaczenia, jakiego w rzeczywistości nie miały i mieć nie mogły w obecnych warunkach. Przeciwnie, należałoby zdawać sobie sprawę z tego, że wizyta rzymska

nie była skierowana przeciw żadnemu trzeciemu państwu.

Journal des Débats 9.VIII, w art. P. Bernusa twierdzi, że mowy ministrów włoskich i niemieckich podczas ostatniego spotkania w Rzymie były nacechowane niejasnością, dającą pole do nieporozumień. Nieporozumienia takie mogą li tylko być szkodliwe dla pokoju świata. Słowa „prawo i sprawiedliwość“, użyte przez Mussoliniego, są napewno inaczej rozumiane przez Niemców, dla których „sprawiedliwość“ oznacza danie Rzeszy możliwości urzeczywistnienia planów Wilhelma II. Wątpliwem jednak jest, aby Włochy miały na myśli taką właśnie „sprawiedliwość“. Wobec tych niedomowień, powinna Francja wziąć na siebie obowiązek jasnego postawienia sprawy. Będzie to najlepszą usługą, jaką Francja odda idei pokoju.

AUSTRJA A NIEMCY.

Deutsche Allg. Ztg. 11.VIII, w koresp. z Hagi pisze, że decyzja Trybunału Międzyn. w sprawie unji celnej austriacko-niemieckiej, jeżeli zostanie powzięta na czysto prawnej podstawie, będzie miała wielkie znaczenie dla gospodarczo-politycznego rozwoju Europy w przyszłości.

Dziennik podnosi, że niedawno oświadczył sen. Borah, że stanowisko Stanów Zjednocz. wobec Europy niewątpliwie będzie w dużej mierze zależne od tego, czy Trybunał Haski zagwarantuje swobodny gospodarczy rozwój Europy, czy też przyczyni się on do wzmocnienia zobowiązań, płynących z traktatów pokojowych. Można więc przypuszczać, że obecna decyzja Trybunału nie pozostanie bez wpływu na Stany Zjednoczone, jeżeli chodzi o ich przystąpienie do Trybunału Międzyn. Gremium sędziów haskich ma w swoim ręku odpowiedź na pytanie, czy wielkie zaufanie, jakie sobie pozyskał trybunał światowy w dawniejszym składzie, utrzyma się także na przyszłość?

FRANCJA A ANGLJA.

Izwiestja 6.VIII, w obsz. art. omawiając stosunki gospodarcze i finansowe pomiędzy Anglją i Francją, zaznaczają, że pomiędzy temi państwami toczy się walka konkurencyjna na rynku światowym, w której przebiegu Anglja zmuszona była szukać pomocy u Francji i tem samem uznała, iż frank francuski zajął miejsce równorzędne z dolarem i stał się walutą światową. Do współzawodnictwa Anglji i Francji niewątpliwie wciągnięte będą — zdaniem dziennika — również inne państwa kapitalistyczne. Układ o udzieleniu Anglji kredytu francusko-amerykańskiego nie

W rzeczywistości miały miejsce niepowinające się do-
ległe rokowania polsko-rosyjskie o pakiet negocjacji.
stancowo zaprzeczyły, by zostały już nawspazane rów-
czy potrzebą tyle czasu. Tak Moskwa jak i Warszawa
zdumiewająco, iż dla sformułowania tak prostej re-
wiedzieć, co się za tem wogóle kryje, gdyż jest rzecz
nie skonkretyzowanie pakietu Kelloga, ale nie można

interesa dla Niemiec.
wodu rokowania francusko-rosyjskie mają także duży
a Francja została wyjaśniona. Już choćby z tego po-
wania wówczas, gdy zasadnicze sprawy między Rosją
wersja, kursująca w Paryżu, iż Polska podejmie roko-
plomacyjne rozmowy. Bardziej prawdopodobna jest

SAGADNENIA OGÓLNE

SYTUACJA POLITYCZNA W NIEMCZACH WŁOCHY A NIEMCY

Der Tag 11.VIII, pisze z powodu wyników plebi-
scytu w Prusach, że rząd pruski nie może sądzić, iż
owe 10 milionów głosów, które nie wzięły udziału w
głosowaniu, opowiedziały się za nim. W tej liczbie
znajdują się miliony głosów komunistycznych, gdyż
komunisty przeważnie nie zastosowali się do poleceń
swojej partii, oraz 5 milionów głosów, które zwykłe
nie biorą udziału. Rząd pruski zatem, tak jak poprzed-
nie, jest rządem mniejszości, bez oparcia w masach i
nie jest rządem poważnie okazał.

Vorwärts 9.VIII, w art. w sprawie sążonej o-
skarżeń przeciwko partii komunistycznej, która zda-
rzała klasę robotniczą, sprzymierzając się z nacjonal-
stami dla przeprowadzenia plebiscytu przeciwko rzą-
dowi i parlamentowi pruskiemu. Dziennik podnosi, że
rząd pruski pod wodzą Bruna i Severinga jest osto-
ją demokracji i najsiłniejszą twierdzą w Niemczech
w walce klasy robotniczej z reakcją.

Udział komunistów w plebiscycie stanowił pozost-
tek procesu ich upadku, gdyż obecnie walka z komu-
nistami będzie oznaczała wzmożenie frontu robot-
niczego przeciwko reakcji.

Zmieszanie 6.VIII, omawiając sytuację polityczną
w Niemczech, twierdzi, że nie jest zjawiskiem przy-
padkowym omówienie programu samopomocy narodo-
wej przez konferencję, w której wzięli udział człon-
kowie rządu Brueninga i ministrowie socjalistycznego
rządu pruskiego. Program ten ma polegać na rozpo-
dzieleniu szeregów olbrzymiej ekonomicznej na klasę ro-
botniczą, czego dowodem są głosy niemieckiej prasy bur-
żuazyjnej, która otwarcie zaznacza, że należy opni-
żyć stopę życiową rzeszy pracujących. Takie właśnie
są perspektywy odkrywające się przed klasą robotni-
czą w Niemczech.

Le Temps 10.VIII, omawiając wizytę niemiec-
kich ministrów w Rzymie, podkreśla oświadczenie,
prawy faszyzmu, iż przyjaźnielskie stosunki wło-
sko - niemieckie są możliwymi jedynie o tyle, o ile się
ulożą w sensie najszerszej wzajemnej współpracy
europejskiej. Niektóre dzienniki faszyzmu
wzmiankują, że ministrowie włoscy i niemieccy sko-
rzystali z okazji aby omówić bliżej sprawę roz-
proszania i dobą, że Włochy i Niemcy mają właśnie
w tej kwestii niektóre wspólne cele. Nie należy je-
dnak przypisywać rozmowom włosko-niemieckim
znaczenia, jakiego w rzeczywistości nie miały i mieć
nie mogły w obecnych warunkach. Przeciwnie, nale-
ży zdawać sobie sprawę z tego, że wizyta rzymska

nie była skierowana przeciw żadnemu trzeciemu
państwu.

Journal des Débats 9.VIII, w art. P. Bernusa
twierdzi, że mowy ministrów włoskich i niemieckich
podczas ostatniego spotkania w Rzymie były nace-
chowane miarowością, dając pole do nieporozumień.
Nieporozumienia takie mogą być tylko przy szkodliwe
dla pokoju świata. Słowa „prawo i sprawiedliwość”,
użyte przez Mussoliniego, są napełnione inaczej toż-
miarę przez Niemców, dla których „sprawiedliwość”
oznacza danie Rzeszy możliwości urzeczywistnienia
planów Wilhelma II. Wątpliwym jednak jest, aby Wło-
chy miały na myśli taką właśnie „sprawiedliwość”.
Wobec tych nieudolnych, powolnych Francja wzięła
na siebie obowiązek jasnego postawienia sprawy.
Będzie to najlepszą nauką, jaką Francja odda idei
pokoju.

AUSTRIA A NIEMCY

Deutsche Allg. Ztg. 11.VIII, w koresp. z Haży pi-
sze, że decyzja Trybunału Międzyn. w sprawie unji
celnej austriacko-niemieckiej, jeżeli zostanie powzię-
ta na czysto prawnej podstawie, będzie miała wielkie
znaczenie dla gospodarstwa politycznego rozwoju Eu-
ropy w przyszłości.

Dziennik podnosi, że niedawno oświadczył sen.
Borah, że stanowisko Stanów Zjednocz. wobec Euro-
py niewątpliwie będzie w dużej mierze zależne od te-
go, czy Trybunał Haży zagwarantuje swobodny go-
spodarczy rozwój Europy, czy też przychyli się on
do wzmożenia zobowiązań, przysięganych z traktatów
pokojowych. Można więc przypuszczać, że obecna de-
cyzja Trybunału nie pozostanie bez wpływu na Sta-
ny Zjednoczone, jeżeli chodzi o ich przyłączenie do
Trybunału Międzyn. Gremium sędziów haży ma w
swojem tekście odpowiedź na pytanie, czy wielkie zru-
żanie, jakie sobie pozwolił trybunał światowy w daw-
niejszym składzie, utrzyma się także na przyszłość?

FRANCJA A ANGLIA

Zmieszanie 6.VIII, w opar. art. omawiając stosunki
gospodarcze i finansowe pomiędzy Anglią i Francją,
zaznacza, że pomiędzy temi państwami toczy się
walka konkurencyjna na rynku światowym, w której
przebiegu Anglii muszona była szukać pomocy u
Francji i tem samym znalazła, iż trank francuski zajął
miejsce równorzędne z dolarem i stał się walutą świa-
tową. Do współzawodnictwa Anglii i Francji niewąt-
pliwie wciągnie będa — zdaniam dziennika — rów-
nież inne państwa kapitalistyczne. Układ o udziale
w Anglii kredytu francusko-amerykańskiego nie

powstrzyma tej walki. Wynik walki konkurencyjnej angielsko - francuskiej i współzawodnictwo franka z funtem sterl. posiadać będzie wielkie znaczenie polityczne i międzynarodowe, gdyż zakreśli nowy stosunek sił, który układa się pod wpływem przesilenia światowego. Imperjalizm francuski postawił sobie za cel zwyciężyć w tej walce i zapewnić Francji równy udział ze St. Zjedn. przy nowym rozgraniczeniu sfer wpływów na kuli ziemskiej.

Izwiestja 8.VIII, w artykule omawiającym stosunki francusko-angielskie pisze, że opinia francuska jest niezadowolona z tego, że rząd angielski nie spieszy się z wykorzystaniem udzielonego Anglii kredytu francusko-amerykańskiego. Cała rzecz polega — zdaniem dziennika — na tem, iż rząd angielski nie ucieka się do kredytu, chcąc udowodnić, że rzekomo nie potrzebuje pomocy zewnętrznej, a jednocześnie chce podzielać na koła finansowe celem zwrotu zaufania do funta sterl. Gdyby rząd angielski natychmiast wykorzystał kredyt, temsamem uznałby oficjalnie finansową niemoc Anglii. Francja właśnie na to liczyła, gdyż gdyby to nastąpiło imperjalizm francuski z łatwością mógłby urzeczywistnić swoje cele zewnętrzno - polityczne. Tem należy tłumaczyć niezadowolenie prasy francuskiej, oraz agresywną taktykę banków francuskich, uparcie atakujących kurs funta angielskiego.

SPRAWA ROZBROJENIA.

Le Populaire 9.VIII, w art. Paul Faure'a zajmuje się motywami, jakimi kierował się kongres socjalistyczny w Wiedniu, przy rozpatrywaniu kwestji odmowy kredytów wojennych przez socjalistów w poszczególnych parlamentach. „My socjaliści — pisze autor — chcemy zaznaczyć jasno w praktyce i drogą symbolu różnicę pomiędzy socjalistami i wszelką militarystyczną i imperjalistyczną polityką burżuzaj, lecz nigdy nie popieraliśmy absurdalnego twierdzenia, że należy odmawiać kredytów wojennych budżetowi socjalistycznego rządu, a to dlatego, że każdy rząd, godny miana socjalistycznego, dąży w rezultacie do ogólnego rozbrojenia i do organizacji pokoju”.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA NA LITWIE. LITWA A NIEMCY.

Lietuvos Aidas 7.VIII, w art. wst., nawiązującym do zaniepokojenia litewskiej prasy opozycyjnej ostatnimi wypadkami demonstracji antylitewskich w Kłajpedzie, podkreśla, że aczkolwiek sytuacja w kraju kłajpedzkim nie jest faktycznie dla Litwy pomyślna, to jednak obawy opozycji co do ew. możliwości oderwania od Litwy obszaru kłajpedzkiego nie mają — zdaniem dziennika — dostatecznych podstaw, a to dlatego, że „rząd litewski jest na tyle silny, że potrafi zawsze utrzymać w tym kraju nie tylko porządek, ale też nie dopuści do jego oderwania przez Niemcy”. Następnie dziennik przytacza artykuł pisma niemieckiego „Preussische Lehrer Zeitung”, w którym zostały omówione warunki pracy nauczycielstwa niemieckiego w Kłajpedzie, popieranego przez rząd Rzeszy, oraz podniesiona konieczność kształ-

cenia się kłajpedzkiej młodzieży niemieckiej w kierunku pedagogicznym, a to w tym celu, by nie dopuścić w przyszłości do obsadzenia stanowisk nauczycielskich przez Litwinów. W końcu „Liet. Aidas” podnosi potrzebę wykorzystania przez Litwę tych punktów konwencji kłajpedzkiej, które mogą przyczynić się do rozszerzenia litewskości w kraju kłajpedzkim. Litwa — zdaniem dziennika — nie powinna obawiać się alarmów podnoszonych przez Niemców kłajpedzkich, jak również gróźb Rzeszy, gdyż, postępując zgodnie z zasadami konwencji kłajpedzkiej, zawsze znajdzie obronę na terenie międzynarodowym.

Rytas 7.VIII, w art. wst. opisuje „posunięta do najwyższego stopnia” nienawiść Niemców do Litwinów i jako przykład tej nienawiści przytacza następujący wypadek. Jedna z maturzystek - Litwinek, pragnąc udać się do Niemiec w celu odbycia studjów handlowych, napisała list w tej sprawie do jednej ze szkół handlowych w Berlinie; na list swój wkrótce otrzymała odpowiedź, w której dyrektor szkoły zaznaczył, że przyjmując Litwinów do szkoły swej nie może dopóty, dopóki Litwa nie zwróci Niemcom Kłajpedy i nie zaprzestanie prześladować Niemców na Litwie i w obszarze kłajpedzkim. Do listu został załączony wycinek z „Berliner Lokal Anzeiger”, zaopatrzone uwagą dyrektora: „Czytaj, a przekonasz się o prześladowaniach Niemców w Kłajpedzie”.

„Rytas” wzywa młodzież litewską, by nie jeździła na studia do Niemiec, a raczej odbywała je we Francji, Belgji lub gdzieindziej. „Niemcy, które nie znają miary w swych nienasyconych dążeniach grabieżczych, nigdy — pisze dziennik — nie rozumiały i nie chcą zrozumieć, że mały naród ma równe prawo do egzystencji i do obrony tego, co do niego należy”.

Prasa litewska z 7.VIII, donosi o aresztowaniu przez policję litewską sprawców zdemolowania cmentarza żydowskiego w Kłajpedzie. Zdaniem prasy, narazie trudno powiedzieć, czy aresztowani osobnicy mają coś wspólnego z hitlerowcami, gdyż — jak zostało wyjaśnione — oficjalnie nie należą oni do żadnej organizacji politycznej.

Königsb. Hart. Ztg. 6.VIII, pisze, że w czasie od 19.VII. bawią w Królewcu na zaproszenie ministerstwa Reichswehry trzej wyżsi oficerowie litewscy. Oficerowie ci są przydzieleni do I-go oddziału wywiadowczego w celu ogólnego zorientowania się i pozostaną tam do 15.VIII.

Lietuvos Žinios 8.VIII, w art. wst. donosi, że chwalenie się rządu litewskiego pracami, wykonanymi w dziedzinie komunikacji, jest szczytem zarozumiałości, gdyż w rzeczywistości stan dróg litewskich przedstawia się gorzej, niż przed wojną, a drogi przedwojenne na Litwie słynęły na całym świecie jako niemożliwe do przebycia na wiosnę i w zimie. Podobnie — zdaniem dziennika — przedstawiają się rezultaty, osiągnięte przez rząd i w innych dziedzinach gospodarki krajowej. Dziennik zapowiada serję artykułów, w których chce dowieść nieprawdziwości twierdzeń prasy rządowej o kolosalnym rzekomo gospodarczym postępie Litwy w różnych dziedzinach życia gospodarczego.

cenia się książędzkiej młodzieży niemieckiej w kierunku pedagogicznym, a to w tym celu, by nie dopuścić w przyszłości do obsadzenia stanowisk naukowych i kierowniczych przez Litwinów. W końcu „Liet. Aidas” podnosi potrzebę wykorzystania przez Litwów tych punktów konwencji książędzkiej, które mogą przyczynić się do rozszerzenia literackości w kraju książędzkim. Litwa — zdaniam dziennika — nie powinna opierać się sławom podnoszonych przez Niemców książędzkich, jak również grób Rzeczy, gdyż, postępując zgodnie z zasadami konwencji książędzkiej, zawsze znajdzie obronę na terenie międzynarodowym.

Rydz 7.VIII, w art. wst. opisyje „posunięta do najwęższego stopnia” niemiędzy Niemców do Litwów i jako przykład tej niemiędzy przytacza następujący wypadek. Jedna z matematyk — Litwinki, pragnąc udać się do Niemiec w celu odbycia studiów handlowych, napisała list w tej sprawie do jednej z szkół handlowych w Berlinie, na list swój wkrótce otrzymała odpowiedź, w której dyrektor szkoły zażądał, że przysłać Litwinów do szkoły swej nie może, gdyż „dopóki Litwa nie zwroci Niemcom Książęstwa, dopóki Litwa nie zaprzestanie przesłać do Niemców na Litwie i w obszarze książędzkim. Do litu została założony wycinek z „Berliner Lokal Anzeiger”, zaopiniowany przez dyrektora: „Czytaj, a przekonasz się o przesławianach Niemców w Książęstwie”.

„Rydz” zawsze młodzież litewską, by nie jeździła na studia do Niemiec, a raczej odbywała je we Francji, Belgii lub gdzie indziej. „Niemcy, które nie mają miary w swych niemiędzy, w dziedzinach grzybiących, nigdy — pisze dziennik — nie rozumiały i nie chcą zrozumieć, że mają naród ma równo prawo do egzystencji i do obrony tego, co do niego należy”.

Prasa litewska z 7.VIII, donosi o aresztowaniu przez policję litewską sprawców zdemolowania cmentarza żydowskiego w Książęstwie. Zdaniam prasy, natomiast trudno powiedzieć, czy aresztowani osobiście mają coś wspólnego z hitlerowcami, gdyż — jak zostało wyrażone — oficjalnie nie należy oni do żadnej organizacji politycznej.

Königsb. Hart. Ztg. 6.VIII, pisze, że w czasie od 19.VII. bawił w Królewcu na zaproszenie ministerstwa Reichshery przy wyjeździe do Litwy. Oficerowie ci są przydzieleni do 1-go oddziału wywiadu dowódczego w celu ogólnego rozpoznania się i pozostania tam do 15.VIII.

Lietuvos žinios 8.VIII, w art. wst. donosi, że chwalenie się rzadą litewskiego pryncypa, wykonanie mi w dziedzinie komunikacji, jest szczytem rozwoju miłości, gdyż w rzeczywistości stan drogi litewskiej przedstawia się gorzej, niż przed wojną, a drogi przedwojenne na Litwie słynęły na całym świecie jako niemożliwe do przebycia na wiosnę i w zimie. Podobnie — zdaniam dziennika — przedstawiają się rezultaty osiągnięte przez rząd i w innych dziedzinach gospodarki krajowej. Dziennik zapowiada serię artykułów, w których chce dowieść nieprawdziwość twierdzeń prasy rządowej o kolosalnym rozmachu życia gospodarczego.

powstrzymać tej walki. Wypuk walki konkurencyjnej angielsko - francuskiej i współzawodnictwo franka z litem sterl. posiadac będzie wielkie znaczenie polityczne i międzynarodowe, gdyż zakreśli nowy stosunek sił, który ukształtuje się pod wpływem przesilenia światowego. Imperjalizm francuski postawił sobie za cel zwyciężyć w tej walce i zapewnić Francji równy udział ze St. Zjedn. przy nowym rozstrzygnięciu sterl. wpływów na kuli ziemskiej.

Lzwiestja 8.VIII, w artykule omawiającym stosunki francusko-angielskie pisze, że opinia francuska jest niezadowolona z tego, że rząd angielski nie spieszy się z wykorzystaniem udziałowego Anglii kredyt — tu francusko-amerykańskiego. Cała rzecz polega — zdaniam dziennika — na tym, iż rząd angielski nie umie się do kredytu, choć udowodnić, że rzekomo nie potrzebuje pomocy zewnętrznej, a jednocześnie chce podzielać na kół finansowe celem zwrotu zainwestowanego kredytu. Gdyby rząd angielski natychmiast wykorzystał kredyt, temsamem uzyskałby oficjalnie finansową pomoc Anglii. Francja właśnie na to liczyła, gdyż gdyby to nastąpiło imperjalizm francuski z łatwością mógłby urzeczywistnić swoje cele zwrotno - polityczne. Tem należy tłumaczyć niezaangażowanie prasy francuskiej, oraz agresywną taktykę banków francuskich, uparcie atakujących kurs funta angielskiego.

SPRAWA ROZBROJENIA.

Le Populaire 9.VIII, w art. Paul Faure'a zajmujący się motywami, jakimi kierował się kongres socjalistyczny w Wiedniu, przy rozpatrywaniu kwestii obywateli wojennych przez socjalistów w porożeniach parlamentarnych. „My socjaliści — pisze autor — chcemy zaznaczyć jasno w praktyce i do symbolu różnice pomiędzy socjalistami i wszelkimi imperialistycznymi politykami burżuazji, lecz nigdy nie popieraliśmy absurdalnego, wiedziania, że należy odwołać kredyty wojennych państw socjalistycznego rządu, a to dlatego, że każdy rząd, gdyby miłana socjalistycznego, dąży w rezultacie do ogólnego rozbrojenia i do organizacji pokojnej”.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARZA NA LITWIE. LITWA A NIEMCY.

Lietuvos Aidas 7.VIII, w art. wst., nawisując do zaniepokojenia litewskiej prasy opozycyjnej o stalinami wypadkami demonstracji antylitewskich w Książęstwie, podkreśla, że aczkolwiek sytuacja w kraju książędzkim nie jest taktycznie dla Litwy pomyślna, to jednak obawy opozycji co do ew. możliwości odwołania od Litwy obszar Książędzkiego nie mają — zdaniam dziennika — dostatecznych podstaw, a to dlatego, że „rząd litewski jest na tyle silny, że potrafi zawsze utrzymać w tym kraju nietylko poddań, ale też nie dopuści do jego odwołania przez Niemcy”. Następnie dziennik przytacza artykuł piśmie niemieckiego „Preussische Lehrer Zeitung”, w którym zostały omówione warunki pracy nauczycieli litewskich w Książęstwie, popieranego przez rząd Rzeczy, oraz podniesiona konieczność kształ-